

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р **Татяна Николаева Фед**,

Нов български университет (София), департамент „Нова българистика“,
2.1. Филология (05.04.03. Руска литература), диплома за доцент № 23313
от ВАК/19.12.2005 г.,

член на научно жури за защита на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от **Бойко Панов Ламбовски** в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология.

Дисертационният труд на **Бойко Панов Ламбовски** „**Многогласие на лирическия „Аз“ в поезията на Йосиф Бродски**“ е разгърнат на 146 страници. Структурата включва увод, две глави, заключение и над 100 единици библиография. В съвременната българска литературна русистика настоящата дисертация е един сполучлив опит да се идентифицира и анализира стихотворното творчество на руския поет-емигрант Йосиф Бродски (1940-1996) от български поет – Бойко Ламбовски.

В увода се обосновава актуалността и предмета на изследването, поставя се **целта на дисертацията**: анализ на поезията на Бродски, предвид повторемостта на възгледите на автора в неговата есеистика, но и предвид специфичните възможности на лириката за дълбочинно проникване в избраните от Б. Ламбовски условни сфери на многогласието у Бродски – любовта и самотата.

Б. Ламбовски посочва някои от особеностите на многогласието у Бродски:

„1) То е по-пъстро от аналогичните примери при повечето световни поети и е идеално в този си аспект за детайлен, призмен ефект по отношение на времевите противоречия и полюси на епохата;

2) Можем да го разглеждаме като същностна част от битийното и творческото присъствие на поета, превърнали се в основна отличителна черта на неговата поетика.“ /дисертация, стр. 7/

Задачата на настоящата работа е да се опита да открие и разграничи елементите в това многогласие, долавяно по общочовешки измеримите и общи гранични състояния – любов и самота, и разположено в метафизичните пространства на поезията чрез най-важните координати за Бродски – време-пространство, родина-емиграция, език-немота, добро-зло. На места в работата е ползван компаративистичен подход, на места смесен

Целите и задачите определят **методологията** на изследването: в текста се прилагат различни изследователски методи: сравнително-съпоставителен, културно-исторически и психоаналитичен.

Предмет на научното изследване е поетиката на „многогласието“ на лирическия „аз в поетическото творчество Йосиф Бродски.

Първа глава, „**Гласовете на любовта**“, с три подглави – 1.1. Гласове на романтичния автентизъм /1.1.1 Глас на универсалното чувство; 1.1.2. Гласът на митосъзданието; 1.1.3. Гласът на несъвпадението/ и 1.2. Гласове на демитологизацията /1.2.1. Автомонументално строителство и сантиментални ерозии; 1.2.2. Десакрализация; еротичният цинизъм като щит от ирония и резигнация/ 1.3. Глас на отчуждението /1.3.1. Координати на отдалечаването; 1.3.2. Отдалечаването като лупа/ изследва еволюцията на авторовото чувство, предвид огромната важност както за него, така и за читателя на лирика изобщо за тази сфера на човешкото битие. Опитът е да

се проследи, доколкото е възможно, моралната и естетическа трансгресия на авторския глас както през годините, така и през духовния му опит.

Втора глава, „Гласове на самотата“, с две подглави - 2.1. В координатната система на пространството /2.1.1. Движение по хоризонтала; 2.1.2. Движение по вертикала; 2.1.3. Нелинейно движение – Глас на викация в пустиня/ и 2.2. В координатната система на времето /2.2.1. Общественото време (Гласове на историята); 2.2.2. Личното време (Гласове на младостта, старостта, лудостта)/ 2.2.3. Подражания (класическият тембър - гласове от спектъра на интертекстуалното.) разглежда темите и мотивите в поезията на Бродски, които очертават ветрилото на авторските гласове, повлияни от метафизичното му отношение към света като пустинно място за неизбежно изгнаничество и за Езика като демиург на словесните светове – единствен надежден източник на проникателност и красота.

Интересното и ценното на рецензирания дисертационен труд е, че е написан от поет и преводач – човек, пишец за поета Й. Бродски отвътре, от същината на творческата поетическа душа, затова темите и мотивите органично се преплитат, върви се в анализа от вътрешното към външното. Оригиналните текстове са цитирани коректно и са майсторски и професионално преведени от Б. Ламбовски, което създава още по-голяма интимност на труда и направените художествени анализи на всяка една творба.

Основни приноси на дисертационното изследване

Приносите на дисертационния труд на Б. Ламбовски са следните:

За първи път в българската литературна русистика гласовете на лирическия Аз в поезията на Йосиф Бродски са диференцирани между

емоционалните полюси на всяко човешко осъществяване на Земята в координатната система на дихотомичната двойка „Любов – Самота“. Също така за първи път е обърнато детайлно внимание на митотворческия рефлекс в изковаването на собствената поетическа съдба, изразен в лириката на Бродски, и във връзка с екзистенциалната представа на Киркегор за поета като средоточие на болката и умението му да прави от това музика. Б.Ламбовски за първи път използва метода на художествения превод на анализирани и цитирани творби с оглед доказване на възможната езикова универсалност на естетическата им стойност и с оглед илюстрация на основната идея на Бродски за езика като демиург и за поезията – като цел на живота.

Б. Ламбовски проследява движението на автора по географските пространства на планетата, прави връзката между разнообразието на това движение и настойчивото постоянство на емоционалната и философската парадигми, които увенчават тези „травелози“ с чувството на самотно избраничество. Обърнато е особено внимание на политическата противоречивост на някои стихотворни послания на Бродски.

Двете основни ценностни категории в естетическите дирения на Йосиф Бродски – Време и Език, са уловени в дисертационния труд като постоянни герои, но и като дълбока мотивационна пружина за огромната пъстрота на полифонията у лирическият му Аз с нейните лингвистични, идейни, философски, политически, автобиографични и естетически превъплъщения.

Специфичната личност на поета в цялата и творческа мощ, фиксирана в немалкото по обем творчество, което ни е оставил Бродски, е послужила за своеобразна увеличаваща перспективата призма, през която имаме възможност от висотата на първата четвърт на XXI век да обозрем втората половина на миналия век с идеологическите му парадокси, с

обществените му противоречия и с промяната в съзнанията, водеща до културен разпад, но и до нова естетическа съзидателност. Дисертационният труд поставя акцент върху този аспект от новия прочит на Бродски.

В Заключението се правят изводи от проведеното изследване.

Наред с посочените от докторанта в дисертацията и автореферата приноси, с които съм напълно съгласна, намирам за необходимо да подчертая следните положителни моменти:

– Дисертационният труд е закономерен резултат от огромна и трудоемка изследователска работа, която дава изключително здрава основа не само за изводите, с които завършва, но и за бъдещи проучвания.

– Дисертантът показва много добро владение на инструментариума на литературоведския анализ, задълбочено изследва художествения текст, добросъвестно и коректно се позовава на източниците.

– Обхванат е и е осмислен достатъчен критически материал. В текста ще намерим ценни наблюдения.

– Бойко Ламбовски въвежда в българския научен оборот нова изследователска тема.

Основната ми забележка към труда е, че в дисертацията няма споменати, а в библиографията няма посочени западни източници.

Авторефератът отразява основното съдържание на дисертацията и е в достатъчен обем от 26 страници.. Изпълнена е целта на автореферата в синтезиран вид да представи дисертационния труд.

Публикациите по темата на дисертацията са шест:

1. „От стаята не излизай“ – превод с коментар на стихотворението на Йосиф Бродски, прочуло се по време на пандемията от ковид-19. „Литературен вестник“ от 02.06.2021

2. „Поезията като рупор за викане в пустиня“ – сборник с доклади от Четирнадесетите национални филологически четения за студенти и докторанти, Благоевград, 2020., стр 131-135
3. „Марина Басманова в лириката на Йосиф Бродски – муза от небесата на Киркегор“ Сп. „Езиков свят“ 2019 г. т. 17. Кн. 2. Благоевград, стр. 133-136. - https://ezikovsvyat.com/images/stories/issue17.2-2019/15.%20Lambovski_133-136%20.pdf
4. „Два ключа в стихотворението на Йосиф Бродски „Към независимостта на Украйна“ за цялостния и противоречив свят на поета“ Тринадесети национални четения за студенти и докторанти, Благоевград, 2019
5. „Империалист ли е Бродски?“, в-к „Сега“, 08.03.2016 г,
6. „Йосиф Бродски и разполовяването“ – Сп. „Литературни Балкани“, София, 2011 г.

Публикациите са достатъчни и отразяват съдържанието на дисертацията.

Заклучение

Дисертационният труд на **Бойко Панов Ламбовски „Многогласие на лирическият „Аз“ в поезията на Йосиф Бродски“** се вписва в съвременната литературоведска русистика и е стойностен и като намиране на собствен проучвателски профил, и като реализация на замисъла. Изследването е приносно и перспективно. Изследователските похвати са разнообразни. В текста има не само наблюдения, анализи, коментари, но и трасиране на по-нататъшни проучвания.

Заявявам своята положителна оценка за представения дисертационен труд. Считаю, че в своята завършеност той показва задълбочените теоретични познания на кандидатът и способността му да

провежда самостоятелни научни изследвания. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземат решение за **присъждане на Бойко Панов Ламбоски** образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност **2.1. Филология.**

Дата: 18.12.2021 г.

София

Член на журито:

(доц. д-р Т. Фед)